

Adéla Erbenová
Španělské determinanty este, ese, aquel a jejich české ekvivalenty
(posudek vedoucího diplomové práce)

Velmi zajímavá diplomová práce Adély Erbenové se zabývá analýzou španělských determinantů *este, ese, aquel* a určitého členu v různých typech anafor. Téma je tedy poněkud specifičtější a užší, než by šlo vyvodit z názvu – je tomu tak proto, že i takto zúžené téma je velmi rozsáhlé. Právě užití v anafoře navíc může velmi dobře ilustrovat některé základní funkce zmíněných tradičních ukazovacích zájmen – a jaksí samo o sobě nutí autora analýzy k tomu, aby užití zájmen konfrontoval s užitím určitého členu.

Práce sestává z pěti kapitol. Kratičká první kapitola uvádí do problematiky. Druhá kapitola, možná poněkud nešťastně nazvaná *Teoretické poznámky*, je výbornou analýzou základních pojmů souvisejících s tématem, totiž termínů determinant, demonstrativum, *deixe*, anafora a identifikátor. Autorka přistupuje k analýze těchto pojmů problémově, konfrontuje nejrůznější přístupy zejména hispanistické a bohemistické a vytváří plastický obraz problematiky, která bývá v odborných pracích někdy ztemněna terminologickou nejasností. Zajímavé jsou autorčiny výklady o vztahu tradičních a moderních pojmů a o typologii anafor. Třetí kapitola, označovaná autorkou za stěžejní, je jádrem práce, pokud jde o její hispanistický rozměr. Nese název *Volba determinantů v různých typech anafor* a na španělském materiálu z korpusu podrobně komentuje faktory, které ovlivňují výběr determinantu v různých typech anafor. Čtvrtá kapitola může být zajímavá i pro bohemistu, resp. toho, kdo se zajímá o anaforu obecně: na materiálu získaném ze španělsko-české části korpusu InterCorp autorka zkoumá korespondence mezi španělskými a českými determinanty v definovaných druzích anafor. Poslední kapitola shrnuje nejdůležitější závěry práce.

Hned v úvodu svého hodnocení bych chtěl konstatovat, že podle mého soudu jde o mimořádně zdařilou, vyzrálou diplomovou práci. Je psána kultivovaným stylem, úsporně a terminologicky přesně. Práce se sekundární literaturou je příkladná. Nejde jen o to, že literatura zahrnuje velké množství prací hispanistických i bohemistických, ale především o to, jak ji autorka využívá: nepředkládá soupis převzatých poznatků, nýbrž se je snaží konfrontovat, převádět do srovnatelné terminologie a domýšlet. To se odráží mj. v tom, že citované autory často parafrázuje, a nikoli dlouze cituje (takový postup může některým čtenářům, toužícím po doslovném znění citátu, vadit, nicméně v diplomové práci ukazuje autorovu vyzrálost; ne každý student si takový postup může dovolit, proto se v diplomových pracích často setkáváme s nadbytkem dlouhých citátů). Přitom jsem nezaznamenal, že by autorka citované nemístně zjednodušovala nebo špatně interpretovala.

Chvályhodný je též metodologický rozměr práce. Autorka osvědčuje výbornou znalost práce s korpusem InterCorp. Vzhledem k povaze tématu zvolila podle mého soudu adekvátní a zřejmě jediný možný postup, totiž komentování vlastností

zkoumaného jevu na základě řady příkladů z korpusu (odolala tedy svodu využít korpusů ke kvantifikaci, frekvenčním analýzám apod.). Tento postup je náročný v dvojím smyslu: je třeba vybrat vhodné reprezentanty komentovaných jevů – a zároveň je nutné brát při analýze v úvahu všechny podstatné souvislosti. V obojím autorka dle mého soudu obstála.

Komentáře a náměty k obhajobě:

- Korpusová metodologie umožňuje u původních textů ponechat stranou intuici a vycházet z předpokladu, že dostatečně velký soubor dat vytváří realistický obraz zkoumaného jevu. Přesto se domnívám, že možným dalším směrem ve výzkumu užívání determinantů v anaforách by byla konzultace s větším množstvím rodilých mluvčích, kteří by byli schopni posoudit, zda u konkrétního příkladu z korpusu připadá v úvahu jako alternativa užití jiného determinantu (tak ve svých studiích postupuje např. romanista Ondřej Pešek). Platí to o celé řadě příkladů, které se v práci objevují, např. o příkladech 11-13 na s. 35. Zřejmě by se ukázal poměrně nejednotný obraz – jistě by hrály roli faktory stylistické, idiolekt a původ mluvčího apod.
- Na s. 55-56 autorka správně uvádí, že „překladovost“, „nepřirozenost“ přeložené verze textu je hlavní námitkou proti metodologii paralelních korpusů. Nedomnívám se nicméně, že lze proti této námitce argumentovat profesionalitou překladatelů, jak to činí autorka na s. 56. Cestou, jak nežádoucí vliv tohoto typu zmírnit, je dle mého soudu pouze vytvoření co největšího korpusu, co největšího objemu dat (to je ostatně základní myšlenka korpusů jako takových, ve velkém objemu dat nabývají „zvláštnosti“ významu/rozměru, který jim náleží).
- U některých jednotlivých příkladů by bylo možné o autorčiných závěrech diskutovat, nicméně nepovažuji to za nutné: opakuji, že celkově působí komentáře naprosto přesvědčivě.

Formálně je práce připravena dobře, našel jsem jen pár překlepů. Práce postrádá cizojazyčné resumé – to sice není povinnou součástí práce, katedra nicméně doporučuje, aby součástí práce bylo. Připouštím nicméně, že tato informace se na stránkách ÚRS poněkud ztrácí.

Celkově diplomovou práci považuji za výrazně nadprůměrnou. Plně ji doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím stupněm *výborně*.

V Praze dne 2. června 2015

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.